

Vestfold Fylkeskommune
Postboks 1213, Trudvang
3105 TØNSBERG

Vår ref.

24/992-1/FA-M60/AG

Deres ref.

23/00119

Dato

01.10.2024

Høringsinnspill til Vestfoldplanen 23/00119

Viser til Vestfold planen som er på høring, med høringsfrist 1. oktober, samt innstillingen om at fylkeskommunen skal etablere et nytt politisk partnerskap med de seks kommunene i Vestfold for å jobbe sammen om felles satsinger og utfordringer. Disse kommunene er også eiere av Vesar. Med bakgrunn i dette sender vi høringsinnspill på Vestfoldplanen, som skal gi retning for samfunnsutviklingen i Vestfold og fylkeskommunens prioriteringer.

Bakgrunn

Vesar er avfallsselskapet i Vestfold som utfører et viktig samfunnsoppdrag for sine eiere, som er kommunene i Vestfold. Vesar er et bestillerselskap som kjøper varer og tjenester etter regelverk for offentlige anskaffelser, og bidrar til utvikling og innovasjon i tjenestene gjennom samarbeid med andre. Selskapet har lang erfaring med offentlig – privat samarbeid, og fikk blant annet oppdraget om å bygge Den Magiske Fabrikken etter denne modellen. Vesar har hatt en sentral rolle i utvikling og etablering av Greve Biogass og Den Magiske Fabrikken, som i dag eies av kommunene i Vestfold og Grenland, og Lindum.

Gjennom rollen som offentlig bestiller bidrar Vesar til utvikling av de beste avfallsløsningene for fremtiden, basert på en kretsløpstankegang og best mulig utnyttelse av ressursene. Som en offentlig aktør kan vi gjennom vår bestiller- rolle være en pådriver for den sirkulære økonomien ved å tilrettelegge for etterspørsel av sirkulære råvarer. Derfor stiller vi strenge miljøkrav i våre anskaffelser, som for eksempel at våre transportoppdrag skal gå på biogass med høyest mulig klimanytte. Vesar har også utviklet et kunnskaps- og opplevelsessenter i tilknytning til Den Magiske Fabrikken, hvor bla. barn og unge lærer om fornybar energi, kildesortering, gjenvinning og bærekraft.

I Vestfold er vi i dag ledende på materialgjenvinning av husholdningsavfall, vi har en betydelig klimagevinst knyttet til avfallstjenestene som utføres, og ligger samtidig blant de laveste når det gjelder renovasjonsgebyr i landet.

Vesar har over tid jobbet med ny strategiplan for perioden 2025-2035, med en tydelig tilbakemelding fra eierne med ambisiøse målsettinger. Utkast til strategiplan ble nylig vedtatt av Vesars styre, og det ble vedtatt at strategiplanen skulle sendes ut på høring til selskapets eierkommuner, samt til Vestfold Fylkeskommune og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Strategiplanen skal endelig behandles i generalforsamling juni 2025.

Vestfold Avfall og Ressurs AS

Adresse: Taranrødveien 95 B, 3171 Sem

Telefon: 33 35 43 80 / **E-post:** post@vesar.no / **Internett:** www.vesar.no

Bankgiro: 1503 04 52264 / **Foretaksregisteret:** 979 281 536 MVA

I strategiplanen defineres tre ambisiøse mål for planperioden. I denne sammenheng er det spesielt aktuelt å trekke frem mål 2 **Sirkulære matverdikjeder**. Bærekraftig, sirkulær matproduksjon gjennom lokal gjenvinning av biologisk avfall som rent returtrevirke og matavfall fra ettersorteringsanlegg, med karbonlagring og -fangst.

- **Sirkulære matverdikjeder**

Vestfold er et fylke med høy grad av matproduksjon, og har en mulighet til å ta en unik posisjon innenfor sirkulær matproduksjon og bioøkonomi. Med landbruket, matproduksjon, industri og en allerede fremoverlent satsing på bærekraftige løsninger gjennom Den Magiske Fabrikken og Rygg Miljøpark har Vestfold allerede tatt en posisjon som det er mulig å bygge videre på. Et eksempel på sirkulær økonomi i praksis. Det er et behov for å i større grad skape en reell bioøkonomi, hvor ressursene holdes i kretsløp – og samtidig bidrar til økt produksjon av fornybar energi, bruk av fornybar CO₂, og bruk av biokull og biogjødsel med karbonlagring og økt resirkulering av fosfor, nitrogen, kalium og andre næringsstoffer. Gjennom samarbeid med blant annet kommunene, fylkeskommunen og næringsklynger som Norsk Senter for Sirkulær Økonomi, vil Vesar være en pådriver for å utvikle verdikjeder med sirkulære produkter hvor karbon lagres i jorda, og hvor CO₂ fanges og benyttes i produksjonen. En slik utvikling av en mer sirkulær og bærekraftig matproduksjon vil også bidra til grønn vekst og verdiskaping i form av nye, sirkulære arbeidsplasser – både i form av spin-off bedrifter og hos etablerte aktører. Vesar har vært og er involvert i forsknings- og utviklingsprosjekter som omfatter jordhelse og sirkulær matproduksjon, blant annet sammen med Vestfold Fylkeskommune. Vesar har en sentral rolle i videreutviklingen av Rygg Miljøpark til å bli et fyrtårn for sirkulær bioøkonomi, både nasjonalt og internasjonalt. Nasjonalt som en del av samfunnsoppdraget hvor hvert fylke skal realiserer minst to industrielle symbioser for å utnytte ressurser som i dag går til spille, og setter de inn i produksjonssykluser. Internasjonalt i form av samarbeid i EU-prosjekter, for å bedre jordhelse og legge til rette for en mer bærekraftig matproduksjon med reduserte klimagassutslipp.

Se for øvrig utkast til strategiplan med vedlegg som ligger vedlagt.

Innspill til Vestfoldplanen

Vestfoldplanen vil være et viktig virkemiddel for å sette fart på en grønn og bærekraftig samfunnsutvikling i Vestfold. I utkastet til planen pekes det på at det er utfordringer knyttet til bla. klimaendringer, bærekraftig forbruk og produksjon, manglende oppnåelse av regionale og nasjonale klimamål og lokale utfordringer bla. knyttet til Oslofjorden.

En omstilling til et mer bærekraftig samfunn som imøtekommer disse utfordringene vil være krevende, og det vil fordre ambisiøse målsettinger og strategier. Det offentlige har et særskilt ansvar, og vil med sine verktøy være en pådriver for å nå klima- og miljømålsettinger og bidra til bærekraftige lokalsamfunn.

Vestfold er i en særstilling med gode muligheter for å utvikle et sirkulært samfunn. Med landbruk, høy grad av matproduksjon, industri og eksisterende satsing på bærekraftige løsninger har Vestfold allerede tatt en unik posisjon. Det er gjennom Den Magiske Fabrikken et samarbeid mellom landbruk, matprodusenter, gjenvinningsaktører og et bredt kompetansemiljø som er helt unikt. Det ligger til rette for at Fylkeskommunen sammen med Vestfold kommunene kan være en pådriver til å

utvikle sirkulære verdikjeder – og bidra til en videreutvikling av Vestfold som et sirkulært matfylke med tilhørende grønn vekst og verdiskaping.

Med bakgrunn i dette har vi følgende innspill:

- Vestfoldplanen er for generell, og den er for lite forpliktende
Fylkeskommunen bør i planen peke ut en mer tydelig og klar retning, som kan bidra til å føre Vestfold fremover
- Vestfoldplanen tar i for liten grad hensyn til de utfordringer man ser i dag og forventer fremover, samt målsettinger og kommende føringer som kommer fra sentrale myndigheter. Ved å være enda tydeligere i forhold til dette, vil det bidra til at man kan defineres tydeligere og mer ambisiøse mål for fylket og en tydeligere posisjon for Vestfoldsamfunnet.
- Vestfold fylke kan ta en lederrolle innenfor sirkulær matproduksjon og sirkulære verdikjeder, basert på fylkets posisjon innenfor sirkulær bioøkonomi. Dette fremkommer ikke i planen.
- Den Magiske Fabrikken, som er betegnet som Vestfolds største klima- og miljøtiltak og som er den eneste av sitt slag i Norge og Europa, er ikke særlig nevnt. Fabrikken med samarbeidspartnere og et dyktig fagmiljø bidrar til grønn verdiskaping og gode miljøløsninger i fylke. Dette bør løftes tydeligere frem i planen.

Det foregår diskusjoner i regi av klima- og miljødepartementet om hvorvidt det skal etableres et samfunnsoppdrag om sirkulær økonomi. Vestfold fylke har her forutsetninger for å ta en lederrolle for et slikt samfunnsoppdrag innen sirkulær matproduksjon. Dette vil også være i tråd med arbeidet hvor fylkeskommunen allerede i dag er involvert i EUs såkalte missions der det i Horizon Europe vil være mulig å få finansiering til forsknings- og utviklingsprosjekter knyttet til både jordhelse og sirkulær matproduksjon. Ved at Vestfold Fylkeskommune, gjerne gjennom partnerskap med Vestfoldkommunene, setter en enda tydeligere retning enn det utkastet til Vestfoldplanen skissere, vil det kunne bidra til bl.a.:

- grønne arbeidsplasser
- produksjon av fornybar energi
- ansvarlig og bærekraftig produksjon av mat
- bedre jordhelse, karbonlagring i jorda og mindre avrenning til Oslofjorden

Oppsummering

Vesar mener at Vestfoldplanen bør være tydeligere på å ta en posisjon innenfor sirkulær matproduksjon med sirkulære matverdikjeder. Så vidt vi kan se vil en tydelig kurs for sirkulær matproduksjon svare ut mye essensen i saksfremlegget (sak 62/24) til Vestfoldplanen, spesielt inn under fylkesmålene om at «Vestfold er et attraktivt og konkurransedyktig fylke basert på grønn verdiskaping» og «Vestfold er et fylke som tar vare på klima og natur. Dette ved at Vestfold fylke på denne måten styrker sin egenart og attraktivitet gjennom å utvikle sin posisjon som matfylke, samtidig som det vil fremme bærekraftig verdiskaping, øke energiforsyningen og bidra til å løse fylkes klimautfordringer. I tillegg vil søkelys på sirkulær og bærekraftig matproduksjon bidra til å sikre en bærekraftig arealforvaltning igjennom et mer bærekraftig landbruk, noe som igjen vi bidra til en renere Oslofjord og reduserte klimagassutslipp fra landbruket.

En måte å gripe dette an på kan være at det dannes en egen undergruppe i fylkeskommunes partnerskap med Vestfoldkommunene, som tar ansvar for et samfunnsoppdrag eller «mission» innenfor sirkulær matproduksjon, som et bidrag i den skisserte retningen i Vestfoldplanen. I et slikt oppdrag vil samarbeid med ulike aktører, et offentlig – privat samarbeid, være viktig for å finne de beste løsningene. En slik «mission» vil treffe godt i forhold til EUs missions knyttet til «Jordhelse og mat», og bør kunne ha muligheter for finansiering fra EU. Dette er imidlertid avhengig av at Vestfoldsamfunnet trekker i samme retning og gir dette nok fokus og tyngde.

Med vennlig hilsen

Andreas Gillund
Daglig leder

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur